

Ordramar

Bruksanvisning för programmet Ordramar 3.1.0

1 Tack

Tack för att du har införskaffat programmet "Ordramar version 3" från Äppelklyftig. Vi hoppas att programmet ska vara till din nytta och förenkla läsinläring genom ordbilder.

Denna bruksanvisning beskriver hur programvaran installeras på din dator och hur programmet kan användas med alla dess funktioner. Om du hittar fel i denna bruksanvisning, anser att programmet beter sig fel eller önskemål om förändringar i framtida versioner kontakta oss gärna med e-post på adressen info@appelklyftig.com

2 Systemkrav

Ordramar kan bara köras på PC-datorer med Microsofts operativsystem Windows; 98SE, ME, NT4 (med servicepack 6), 2000 (med servicepack 3), XP, Vista och 7. Förutom operativsystem krävs även att Microsoft Internet Explorer version 5.01 och Microsoft .NET™ Framework version 2.0 eller senare är installerat på datorn. Är de inte det så behöver du cirka 100MB ledigt på datorns hårddisk. Eftersom nästan alla användare idag använder Windows XP eller senare så kommer denna installationsanvisning att utgå från detta. Har du ett äldre operativsystem som du vill köra Ordramar på och kör fast ber vi dig kontakta Äppelklyftig för hjälp – det har visat sig bli enklast så för alla.

Din dator måste ha minst 32 MB internminne och köra på minst 90 MHz.

Rekommenderade värden är dock minst 128MB och 500MHz för att det inte ska kännas alltför segt. Programmet kan köras på svenska och engelska.

3 Installation

Observera att du vanligtvis måste ha administratörsrättigheter för att kunna installera program på din dator. Ordramar är beroende av andra program och tillägg så exakt hur installationen kommer att genomföras beror på vilket operativsystem som körs och vad som är installerat sedan tidigare på datorn.

3.1 "Utan installation"

Om alla förutsättningar redan är uppfyllda så behövs Ordramar faktiskt inte installeras utan kan köras direkt utan installation och utan administratörsrättigheter (och utan hjälp av någon IT-avdelning).

Gör så här:

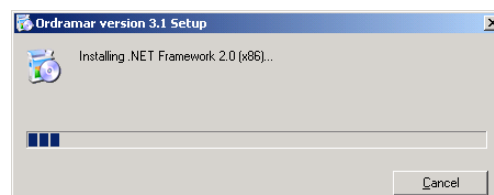
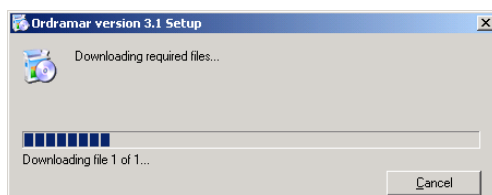
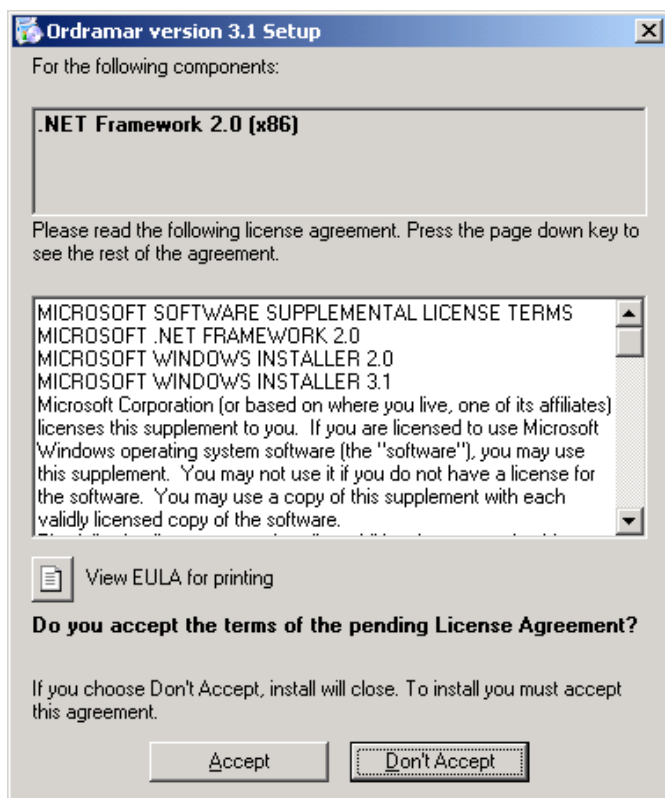
1. Kopiera filen " Ordramar v3.1.exe" till skrivbordet (en äppelikon).

2. Dubbelklicka på programmet
3. Startar programmet är du i mål. Om det inte gör det så uppfylls inte alla förutsättningar och det blir därför enklast att göra en "riktig" installation.

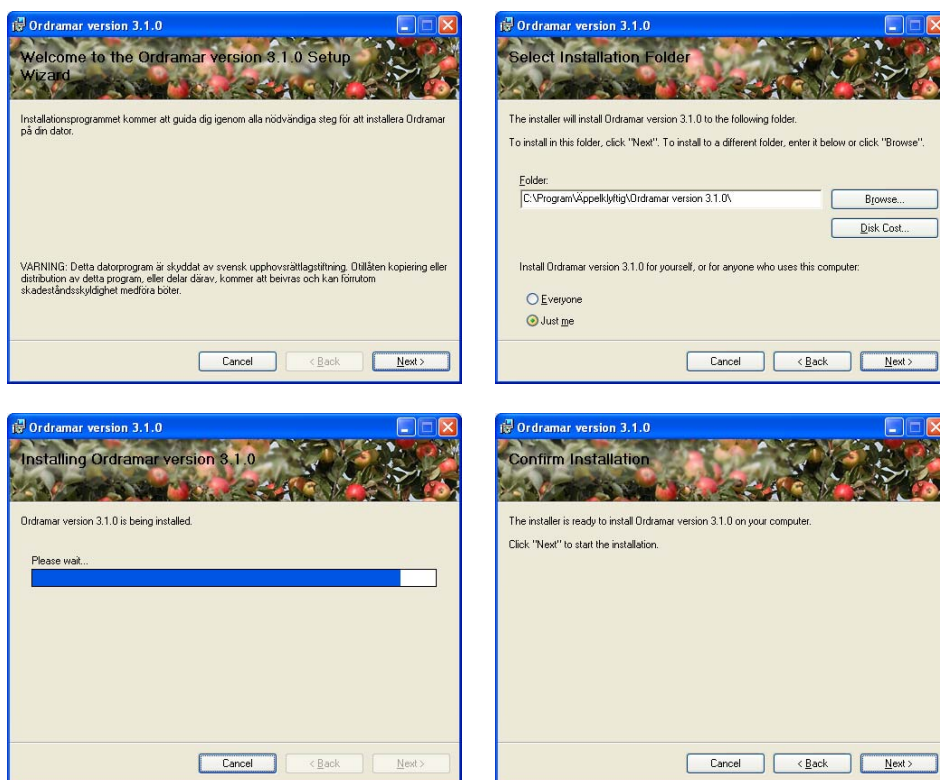
3.2 "Riktig installation"

Det enklaste sättet att installera Ordramar är att köra filen setup.exe. Om något tillägg saknas så kommer dessa automatiskt laddas ner från Microsoft via Internet och installeras först. Ett sådant tillägg är .NET Framework. Observera att om tillägget måste laddas ner i sin helhet (c:a 25MB) så kan det ta en stund. Om din dator är kopplad till Internet klicka på Accept-knappen och vänta. Om du av något skäl inte kan eller vill ladda ner stora datamängder via Internet så finns .NET Framework på installationsskivan. Nackdelen med att använda skivans installationsprogram är att du måste göra det manuellt innan detta steg och eftersom allting ständigt förbättras så får du inte den allra senaste versionen av .NET.

Om datorn inte har .NET installerat sedan tidigare kommer du att först mötas av följande tre fönster:

Därefter kommer följande fyra fönster för själva installationen av Ordramar

Installationen inleds med ett startfönster (tyvärr delvis på engelska) som påminner om att programmet inte får piratkopieras och du väljer ”Next>” för att välja vilken katalog på hårddisken som programmet ska placeras i. Om du inte har några särskilda önskemål så klicka på ”Next>”-knappen och därefter ”Next>” igen. I Windows 7 kan det eventuellt komma en UAC-säkerhetsfråga om du vill köra installationen. När programmet är färdiginstallerat så är det bara att trycka på ”Close” och installationen är (äntligen) klar.

3.3 Avinstallation

Om du inte vill ha programmet på din dator längre kan ”Ordramar” och även ”.NET Framework” avinstalleras genom att välja kontrollpanelens ”Lägg till och ta bort program” eller att köra Setup programmet igen.

3.4 Uppdateringar (VIKTIGT!)

Inget program är säkrare än den svagaste delen. Ordramar vilar på funktionalitet från en rad olika program i operativsystemet, Internet Explorer och .NET ramverk. För att Ordramar ska gå så säkert som möjligt är det viktigt att du har installerat de säkerhetsuppdateringar som ständigt tillhandahålls gratis av Microsofts webbplats. Om din dator inte automatiskt uppdateras måste du manuellt kontrollera din dator på Microsofts ”Windows update”-webbplats.

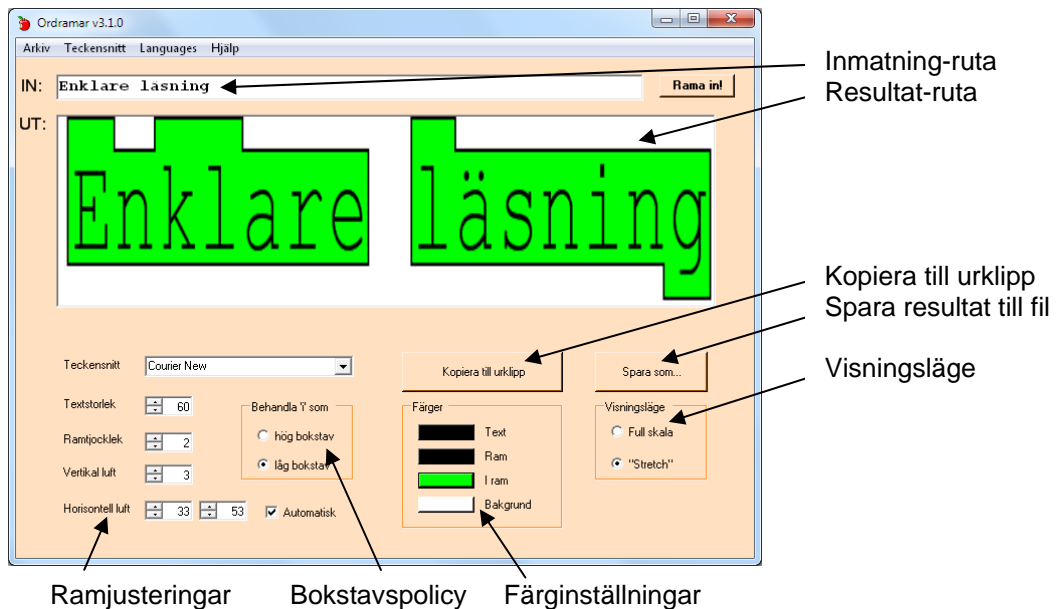
4 Programmet Ordramar

4.1 Start

Du startar programmet genom att klicka på Äpple-ikonen på antingen skrivbordet eller i program-menyn under startknappen. Programmet kan börja användas direkt genom att du skriver in ord och klickar på ”Rama-in”-knappen (och därmed försvinner den färgglada program-logotypen i UT:-rutan).

4.2 Grundläggande funktioner

Du matar in ord genom att markera inmatningsrutan överst så att en markör visar sig och genom att därefter skriva på tangentbordet. Resultatet presenteras i resultatrutan efter att du tryckt på ”Rama in”-knappen. Du kan precis som i andra windows-program ändra storleken på fönstret och navigera utan mus mellan knappar och inställning med tab-tangenten

4.2.1 Kopiera resultatet till urklipp

Resultatet i resultatrutan är en bild (så kallad bitmap). Denna kan antingen sparas som en bild-fil eller kopieras till urklippshanteraren för att direkt klistras in i andra program som t.ex. bildredigerings- eller ordbehandlingsprogram. Kopieringen från resultatrutan genomförs med ett klick på ”Kopiera till urklipp”-knappen. Att sedan klistra in bilden i respektive program varierar, men vanligast är att använda rullgardinsmeny ”Redigera | Klistra in” eller med tangentkombinationen Ctrl+V.

4.2.2 Särskrivning

Genom att använda tecknet |, så kan ord särskrivnas inom ramen. På ett svenskt tangentbord befinner |-tecknet till vänster om z-tangenten, dvs 'AltGr' + '<'

4.2.3 Spara resultat

Resultatet kan sparas i något av flera vanliga bildformat genom att klicka på ”Spara som...”-knappen som även finns i Ordramars rullgardinsmeny ”Arkiv”. Följande tabell sammanfattar de tillgängliga formaten och några viktiga egenskaper

BMP	Lågkomprimerat filformat som ger stora filer. Ett standardformat i Windows-sammanhang.
GIF	Ett komprimerande filformat som är vanligt för tecknade bilder. Optimerar färger efter 256 standardfärger vilket kan innebära att det sparade resultatet i filen kan få andra nyanser än det som syns i resultatrutan. Vanligt format på webbsidor.
JPG	Ett komprimerat filformat som är avsett för fotografier. Komprimeringen i detta fall innebär att kanter i bilden och färgövergångar blir lite suddiga. Mycket vanligt format på webbsidor.
PNG	Ett komprimerat filformat som fungerar ungefär som GIF fast utan färgnyansbegränsning och ger heller inte suddiga kanter likt JPG. Fungerar på webbsidor. Detta format rekommenderas i just detta sammanhang.
TIFF	Ett filformat med ursprung från telefaxar. Ger hygglig komprimering och skarpa resultat men är inte lika använt som ovanstående övriga bildformat. Fungerar ej på webbsidor.

4.2.4 Spara och hämta inställningar

Aktuella inställningar i teckensnitt, färger, textstorlek, ramtjocklek, luft och bokstavspolicy kan sparas för framtida bruk genom att välja rullgardinsmenyn ”Arkiv” och därefter ”Spara inställningar” – något som kan vara väldigt praktiskt om man t.ex. kontinuerligt fyller på en pärm med bilder och vill ha ett enhetligt utseende.

4.2.5 Visningsläge

Ordramar har två visningslägen på resultatrutan;

- ”Full skala” visar resultatet i den upplösning och storlek som den är skapad i. Blir bilden större än resultatrutan så får man dra i fönsterhissar för att se de delar av bilden som inte syns.
- ”Stretch” anpassar resultatet så att det upptar hela textrutan – varken mer eller mindre. Det innebär att bilden blir förvanskad i resultatfönstret, men man kan se allt utan att behöva dra i fönsterhissar.

Oavsett visningsläge så kommer resultatet att sparas eller kopieras helt och oförvanskat.

4.3 Justerande funktioner

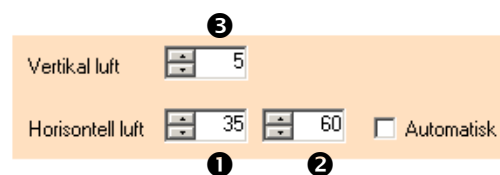
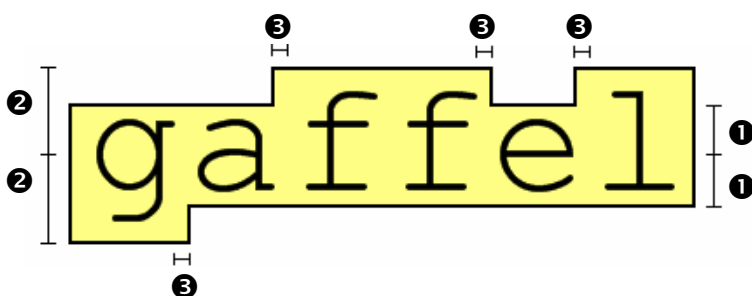
Även om Ordramar automatiskt anpassar ramen runt ordet så kan finjusteringar ibland behövas. Vissa inställningar är rent estetiska eller kosmetiska och andra kan bli nödvändiga då automatiken inte gjorde som man tänkt sig.

4.3.1 Automatisk inställning av horisontell luft

Genom att bocka för den automatiska inställningen av horisontell luft kommer ramen automatiskt anpassa sig efter bokstavspolicy, teckensnittet och dess storlek. Om funktionen varit avstängd och den slås på, så kommer någon ny ram inte beräknas förrän man tryckt på "Rama in"-knappen. Om funktionen är avstängd då man byter teckensnitt eller storleken på teckensnittet så kommer ramen hamna fel.

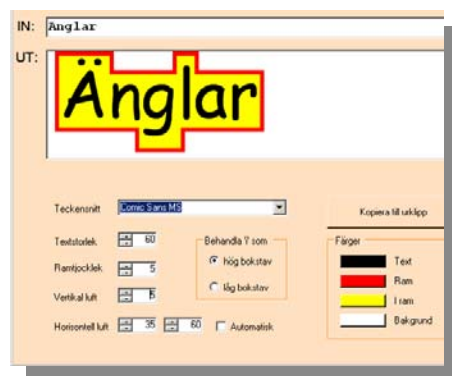
4.3.2 Manuell inställning av horisontell och vertikal luft

Ramkanten runt ordet kan man justeras så att det blir lagom mycket luft runt ordet. Avståndet mäts likt ramtjockleken i pixlar. Horisontell luft är uppdelad i "låga" bokstäver som t.ex. a, v och s, och "höga" bokstäver som A, k och y. Utgångspunkten vid mått är från varje bokstavs mittpunkt. Vid vertikala mått utgår från bokstavens vänster och högerkant.

4.3.3 Färginställningar

Det är inte bara formen på ordets ram som förstärker ordets utseende utan även färger i, på och utanför ramen kan markera ordets början och slut mer eller mindre kraftfullt. Antalet färger, färgval och färgkombinationer bör alltid användas med eftertanke.

4.3.4 Textstorlek

En bild går ju alltid att göra större i datorprogram genom att förstora den. Nackdelen med förstoringar är att resultatet blir antingen suddigare kanter, kantigare linjer eller enkelt uttryckt fulare. Genom att välja större textstorlek så behövs därmed inte någon förstoring. Nackdelen med högre upplösning är att bilden kräver mer plats i

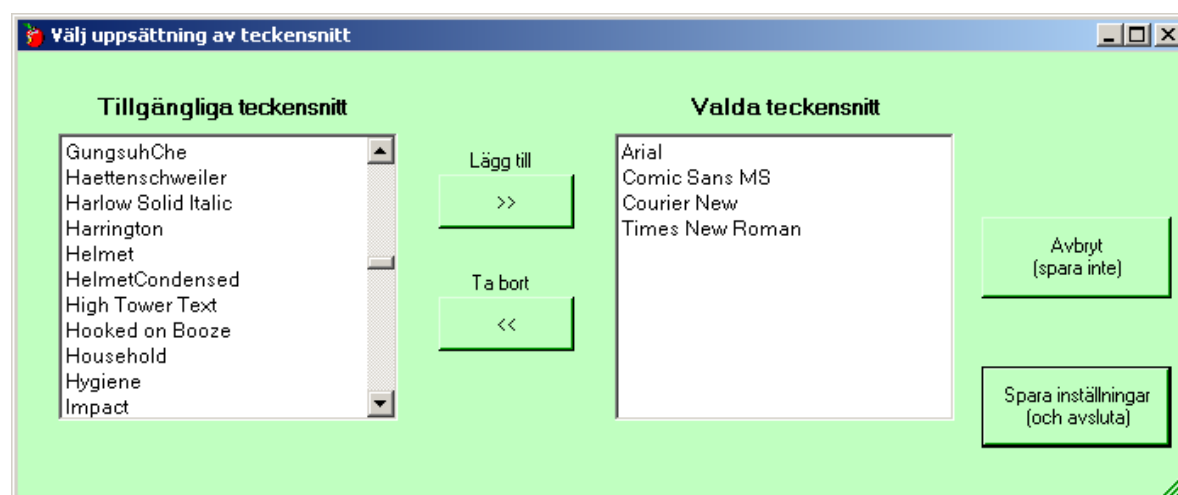
arbetsminnet och på hårddisken. Storleken mäts i typsnittsenheten ”pico” (som används i princip i alla datorprogram).

4.3.5 Language

Ordramar kan i denna version ge ledtexter i fönster och menyer på svenska och engelska

4.3.6 Teckensnitt

Den största nyheten i Ordramar version 3 är hanteringen av godtyckliga teckensnitt (”typsnitt”, ”font”). Istället för att göra alla teckensnitt som finns installerade på just din dator tillgängliga direkt i programmet så visas endast ett urval av teckensnitt för att programmet ska bli enklare att hantera. Du kan själv bestämma detta urval genom att klicka i rullgardinsmenyn ”Teckensnitt”. Du får då upp en meny där du kan ändra på urvalet. Du kan lägga till och ta bort vilka teckensnitt du vill – enda undantaget är ”Courier New” (av tekniska skäl).

Det urval av teckensnitt du gör kommer att lagras i en fil och du kommer ha tillgång till samma urval av typsnitt som du hade när du använde programmet senast. Du kan när du vill byta urvalet.

Äppelklyftig tillhandahåller inga teckensnitt av upphovsrättsliga skäl, men det finns många bra och roliga teckensnitt att helt lagligt ladda ner gratis från t.ex.

<http://www.1001freefonts.com>

Det finns trots allt några begränsningar att beakta

- Teckensnitt där bokstäverna väver in i varandra eller där distinkta mellanrum saknas (som t.ex. skrivstil) kommer Ordramar i vissa fall misstolka och ramen kommer bli fel.
- Ett fåtal teckensnitt (främst kursiva) fungerar inte av tekniska skäl i Ordramar. Du får helt enkelt prova dig fram till vilka som fungerar.

4.3.7 Ramtjocklek

Tjockleken på ramkanten kan varieras beroende på egna önskemål. Om den nollställs försvinner ramkanten, men färgen ”i ram” kan fortfarande ge en inramande effekt. Tjockleken mäts i antalet bildpunkter (”pixel”).

4.3.8 Bokstavspolicy

Vissa människor är av åsikten att bokstaven ”i” är en bokstav som är lika hög som t.ex. ett ”e” till skillnad från ett ”t” eller ”k”. Andra är av åsikten att pricken, men även prickar och ringar på andra bokstäver gör att dessa bokstäver blir lika höga. Ingen av åsikterna kan avfärdas som helt fel eftersom det beror snarare på teckensnittets utseende än att vara en generell regel. Ordramar kan hantera bägge dessa hållningar och du som användare kan välja vilket du vill. Rekommendationen är givetvis att vara konsekvent.

5 Kontakt

Äppelklyftig
Telefon: 0224-20360

e-post: info@appelklyftig.com
Webb: www.appelklyftig.com

6 Juridiska aspekter

Programvaran ”Ordramar” har utprovats och utvecklats med intentionen att det inte ska innehålla några fel. Äppelklyftig tar dock inte på sig något ansvar på några som helst skador som kan uppkomma i anslutning till installation eller användning av programvaran.

Innehavare av fleranvändarlicens får installera ett obegränsat antal av programvaran så länge det rör sig om samma arbetsplats. En arbetsplats definieras som en plats med en (1) adress, t.ex. en skola, institution, bibliotek, filial, klubb eller motsvarande. En hel koncern, riksorganisation, kommun eller landsting räknas normalt som flera arbetsplatser.

Fleranvändarlicens innebär även att programvaran får lånas ut till privatpersoner under följande förutsättningar;

1. Programvaran får endast lånas av en privatperson åt gången.
2. Programvaran får endast lånas ut gratis – inte hyras eller leasas.
3. Programvaran får endast lånas av innehavaren av fleranvändarlicensen. Låntagaren får således inte låna ut, sälja eller distribuera programvaran i sin tur.
4. Programvaran måste avinstalleras från låntagarens dator när lånet upphör.
5. Programvaran får inte kopieras eller distribueras av låntagaren.

Programvaran skyddas av svensk och internationell upphovsrättslagstiftning. Otillåten kopiering eller distribution av detta program, eller delar därav kan förutom skadeståndsskyldighet medföra böter.